

1. ЛІСОВЕ ТА САДОВО-ПАРКОВЕ ГОСПОДАРСТВО

УДК 630*:23232:630*27:630232.32.004.68

Проф. М.М. Гузь, д-р с.-г. наук;

ст. викл. А.П. Іванюк, канд. с.-г. наук; аспір. О.В. Головка – УкрДЛТУ

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РОЗСАДНИКА БОТСАДУ УКРДЛТУ

Проведено аналіз сучасного стану та діяльності розсадника Ботсаду УкрДЛТУ, висвітлено проблеми функціонування та недоліки його роботи. Досліджено особливості росту та таксаційні показники сіянців дуба звичайного та сосни жорсткої. Розглядаються шляхи реорганізації діяльності розсадника.

Ключові слова: розсадник, реорганізація, сіянець.

Prof. M.M. Guz; senior teacher A.P. Ivanyuk; doctorate O.V. Golovka – USUFWT

Ways of management reorganization of the nursery of Botanical Garden USUFWT

It is lead the analysis of a present state and activity of the nursery of Botanical Garden USUFWT, it is appreciated problems of functioning and lacks of its work. It is investigated features of growth and taxations parameters of seedling of commons oak and rigid pine. Ways of reorganization of activity nursery are considered.

Розсадник як підрозділ Ботсаду УкрДЛТУ функціонує з 1995 року. Він знаходиться в межах м. Львова (в районі вулиць Кульпарківської – Продуктової) в оточенні дачних ділянок і городів жителів міста. Площа розсадника становить 3,35 га. План території розсадника наведено на рис. 1, а розрахунок площі розсадника за структурними підрозділами представлено в табл. 1.

Згідно з штатним розписом, на розсаднику працюють 3 майстри, 1 інженер, 1 молодший науковий співробітник на 0,75 окладу, 1 старший науковий співробітник на 0,5 окладу, 1 прибирач території.

В останні роки співробітники значно активізували роботу розсадника. На даний час створено шість відділень розсадника: посівне відділення, розмножувальне відділення, школа саджанців не щеплених форм, школа саджанців щеплених форм, маточне відділення, господарське відділення. Результати інвентаризації свідчать, що станом на 01.11.2003 р. на розсаднику зростає 127 видів деревно-чагарникових рослин, з них 30 шпилькових та 97 листяних. В ракурсі огляду життєвих форм спостерігається наступне співвідно-

шення: дерева – 45, чагарники – 76, ліани – 6 видів. Загальна кількість садивного матеріалу листяних порід – 28340 шт., а хвойних – 4860 шт. Асортимент лісових порід становить незначний відсоток. Домінують декоративні види.

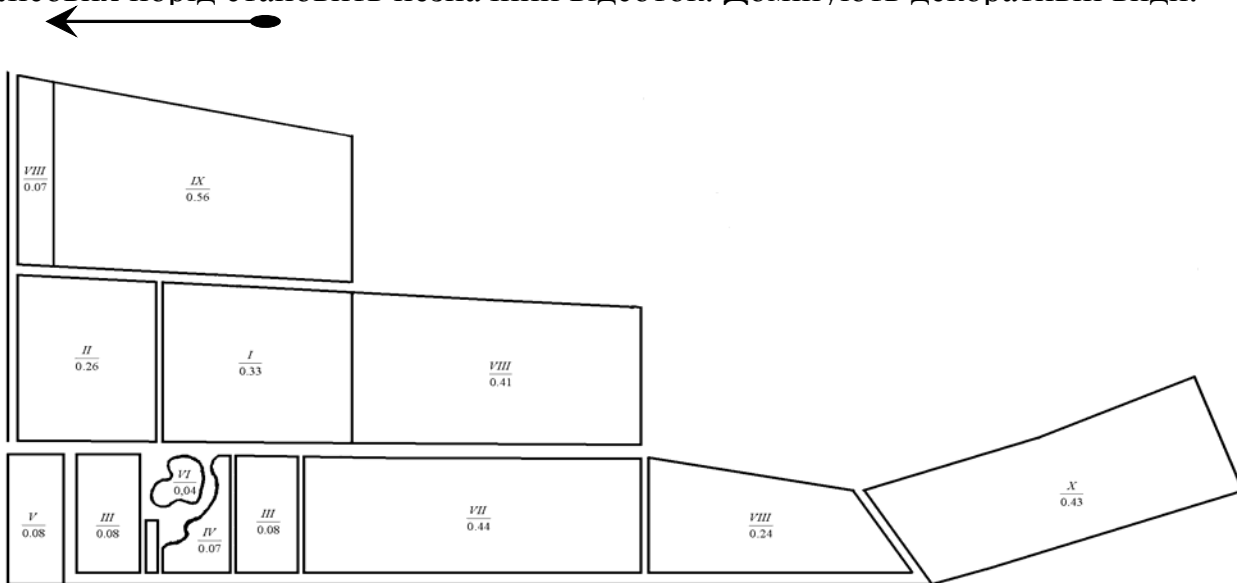

Рис. 1. Схема території розсадника Ботсаду УкрДЛТУ, загальна площа – 3,35 га:

I – посівне відділення; *II* – шкільне відділення; *III* – розмножувальне відділення;

IV – маточна плантація; V – садиба; VI – водойма; VII – парове поле;

VIII – невикористана площа; IX – переросла деревна шкілька; X – сидеральний пар

Сучасний стан розсадника не можна вважати задовільним. Значна частина території розсадника в даний час не використовується (розкорчована ділянка – 21,4 %, нерозкорчована деревна шкілька – 16,7 %). Враховуючи, що 0,6 га площі відведено під сидеральний пар, то загалом більша половина території розсадника використовується не раціонально.

Табл. 1. Розподіл території розсадника за видами користування

Господарські частини	Площа, га	%
1. Посівне відділення	0,33	13,9
2. Шкільне відділення	0,26	7,7
3. Розмножувальне відділення	0,16	4,8
4. Маточне відділення	0,07	2,1
5. Господарське відділення	0,08	2,4
6. Водойма	0,04	1,2
7. Сидеральний пар	0,44	13,1
8. Площа, що не використовується	0,72	21,4
9. Переросла деревна шкілька	0,56	16,7
10. Ділянка здана в оренду	0,43	12,8
Дороги	0,13	3,9
Загальна площа розсадника	3,35	100

Територія розсадника не огорожена. Належна загорожа є тільки з західного боку. Крім того, через територію розсадника проходить дорога. Неконтрольований транзит дачників призводить до крадіжок садивного матеріалу та забруднення території.

Частина робіт з впорядкування території розсадника виконана студентами лісогосподарського факультету при проходженні навчальних практик та

практичних занять з дисциплін "Основи землеробства", "Лісові культури", а також при проходженні комплексної практики бакалаврів.

Садиба на розсаднику відсутня. Будиночок сторожів перебуває у незадовільному стані. На території розсадника, згідно з проектом, було викопано невелику водойму. В останні роки засуха не сприяла заповненню водойми водою. Відсутність води, особливо в липні-серпні, значно утруднює вирощування садивного матеріалу, призводить до його загибелі.

Практично всі роботи на розсаднику виконуються вручну. Відчутним є брак інструментів для лісорозсадницьких робіт. Заходи основного обробітку ґрунту проводяться орендованими агрегатами. Перераховані вище недоліки ускладнюють нормальне функціонування розсадника, вимагають проведення реконструкції його території та реорганізації діяльності.

Проектом реконструкції передбачено збільшення площі розсадника до 7,1 га (рис. 2), з поділом її на 13 структурних елементів (табл. 2).

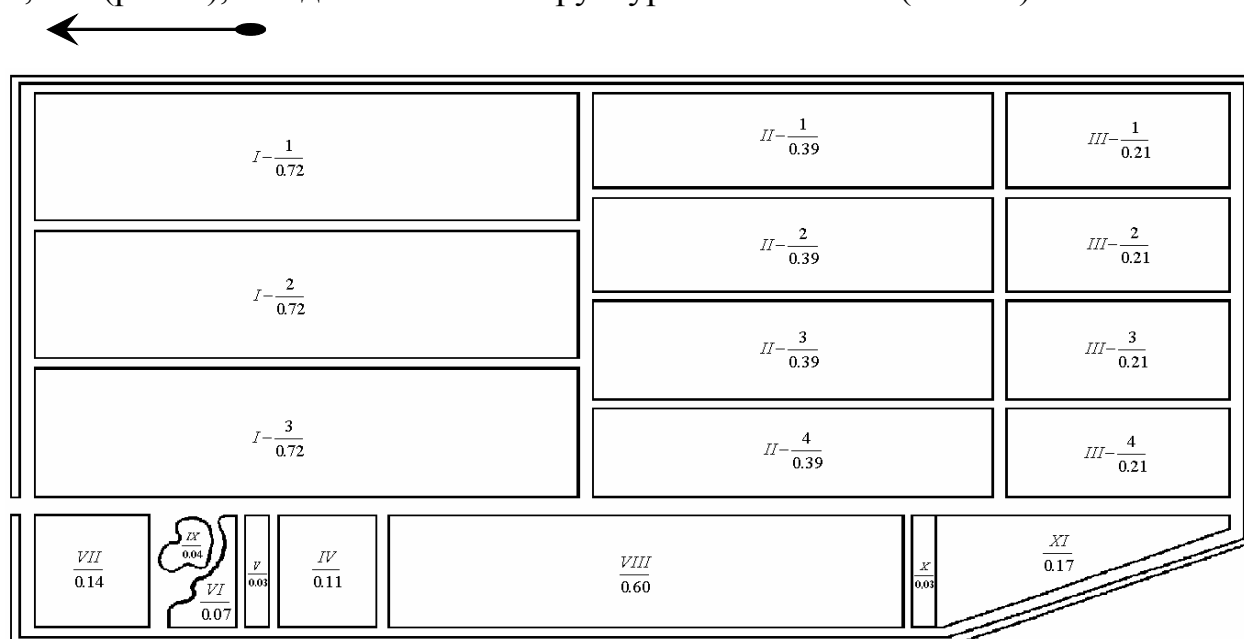

Рис. 2. Схема організації території розсадника Ботсаду УкрДЛТУ, загальна площа – 7,10 га: I – посівне відділення; II – деревно-чагарникова шкілька; III – плодова шкілька; IV – теплиця; V – розмножувальне відділення; VI – маточна плантація; VII – садиба; VIII – дослідна ділянка; IX – водойма; X – прикопочна ділянка; XI – запільний клин

Для нормального функціонування розсадника необхідно огородити територію металевою сіткою або дерев'яним парканом, прокопати канаву та створити живопліт. Необхідно встановити ворота та хвіртку від вул. Продуктової. Ця огорожа дасть змогу зупинити неконтрольований транзит дачників територією розсадника.

Необхідно налагодити водопостачання на розсаднику. Найкраще це питання можна вирішити організацією хоча б одного артезіанського колодязя. Не відкидається можливість підведення води з міської мережі водопостачання.

Звичайно, що розсадник, який розташований в межах міста за призначенням мав би бути декоративним. Однак, одним зі шляхів прискорення отримання прибутків від власної виробничої діяльності могло б бути вирощування садивного матеріалу основних лісотвірних порід регіону.

Табл. 2. Проектний розподіл території розсадника за видами користування

Господарські частини	Площа, га	%
I. Виробнича:		
1. Посівне відділення	2,16	30,4
2. Деревна шкілька	1,56	22,1
3. Плодова шкілька	0,84	11,8
4. Теплиця	0,11	1,5
5. Розмножувальне відділення	0,03	0,4
6. Маточна плантація	0,07	1,0
Разом	4,77	67,2
Допоміжна:		
7. Садиба	0,14	2,0
8. Дослідна ділянка	0,60	8,4
9. Водойма	0,04	0,5
10. Прикопачна ділянка	0,03	0,4
11. Запільний клин	0,17	2,4
12. Дороги	1,14	16,2
13. Жива та мертва огорожа	0,21	2,9
Разом	2,33	32,8
Загальна площа розсадника	7,10	100

Забезпеченість району розташування розсадника садивним матеріалом на теперішній час є незадовільною, через незначну площу існуючих розсадників. Так, на території Львівського ЛПГ площа постійних лісових розсадників становить 1,8 га, тимчасових – 0,6 га, що не забезпечує потребу підприємства в садивному матеріалі для забезпечення лісокультурних робіт. Аналогічна ситуація в сусідніх держлісгоспах.

Проведені нами дослідження таксаційних показників садивного матеріалу, показали що, однорічні сіянці дуба звичайного за вегетаційний період досягають середньої висоти 12,45 см, при діаметрі кореневої шийки – 3,22 мм; однорічні сіянці дуба північного дещо відстають від попередніх у рості. Відповідно до діючого держстандарту однорічні сіянці обох видів дуба є стандартними і не потребують дорощування наступного року.

Трьохрічні сіянці сосни жорсткої за вегетаційний період мають середній приріст у висоту 47,73 см і значно випереджають решту порід за цим показником, хоча і сіянці інших порід є також стандартними. Реалізація садивного матеріалу лісотвірних порід дасть змогу отримувати кошти для подальшого розвитку виробництва (закупівлі інвентарю, машин та знарядь, добрив, гербіцидів, будівництва садиби тощо).

Розсадник може значно ефективніше використовуватися для проходження студентами лісогосподарського факультету практичної підготовки (до тепер там проходять практику лише з навчальних дисциплін кафедри лісових культур і лісової селекції). В кожній виробничій частині доцільно виділити дослідні поля з наступним розбиванням їх на грядки і закріпленням конкретно за студентами, що буде мати позитивний вплив на рівень підготовки майбутніх спеціалістів лісового господарства.

Крім вирощування садивного матеріалу лісових порід велике значення має вирощування декоративних видів та плодових рослин.

Усунувши недоліки в організації роботи розсадника, можна підвищити рівень виробництва, збільшити об'єми випуску і асортимент садивного матеріалу і таким чином покращити функціонування даного об'єкту.

УДК 650*52:630 *Ст. наук. співроб. М.І. Густі¹, канд. техн. наук – ДНДІІ;
інж. О.Є. Токар² – ДНДІІ; асист. М.М. Король³ – УкрДЛТУ*

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА СТОКУ ВУГЛЕЦЮ У ФІТОМАСУ ЛІСІВ УКРАЇНИ ПРИ РІЗНИХ РІВНЯХ ДЕТАЛІЗАЦІЇ

Обчислено стік вуглецю у фітомасу лісів України у 1990 р. за даними лісоінвентаризації 1988 та 1996 рр. Розрахунки проведено для областей та загалом для України по 10 категоріях лісоутворюючих деревних порід. Результати порівняно зі схожими обчисленнями по трьох категоріях. Дано оцінку похибки обчислень.

Ключові слова: стік вуглецю, фітомаса лісів, парникові гази, інвентаризація, Кіотський протокол, похибки обчислень.

*Senior scientific employee M.I. Gusti¹; eng. O.Ye. Tokar¹;
assist. M.M. Korol – USUFWT*

Comparison of estimations of carbon sink into forest phytomass in Ukraine for different levels of specification

Carbon sink into forest phytomass in Ukraine in 1990 is estimated using data of forest inventorying in 1988 and 1996. The calculations are carried out for oblasts and for the whole Ukraine by ten categories of forest forming species. The results are compared with similar calculations for three categories of forest forming species. Uncertainty of the calculations is estimated.

Keywords: carbon sink, forest phytomass, greenhouse gases, inventory, Kyoto protocol, uncertainties of calculations.

Вступ

Україна є однією з активних учасників Рамкової конвенції ООН по зміні клімату (РК) та Кіотського протоколу до цієї конвенції, в яких визначено заходи по зменшенню емісій парникових газів (п/г) та сповільнення зміни клімату. Згідно з РК, Україна має щорічно проводити інвентаризацію п/г у визначених секторах народного господарства. Інвентаризацію рекомендується проводити з використанням Керівних принципів [1], в яких наведено базові методики. Згідно з цими методиками, інвентаризацію п/г необхідно проводити і в лісовому господарстві. Окрім того, ці методики є загальними (універсальними) для інвентаризації емісій парникових газів, і не враховують регіональних особливостей лісів України – поточного приросту, щільності деревини та відсотку вуглецю в сухій фітомасі різних порід.

¹ Державний науково-дослідний інститут інформаційної інфраструктури (ДНДІ ІІ), м. Львів, вул. Тролейбусна, 11, тел. 630311, kgusti@yahoo.com (State Scientific and Research Institute of Information Infrastructure).

² Державний науково-дослідний інститут інформаційної інфраструктури (ДНДІ ІІ), м. Львів, вул. Тролейбусна, 11, тел. 630311, olyatokar@ukr.net. (State Scientific and Research Institute of Information Infrastructure).

³ кафедра лісової таксації та лісовпорядкування, Український державний лісотехнічний університет (УкрДЛТУ), Львів, korol@forest.lviv.ua (Ukrainian State University of Forestry and Wood Technology).